

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ
28 NİSAN 2025

Ekonomide Son Gelişmeler

03 KÜRESEL YAPAY ZEKÂ YATIRIMLARI

04 YATIRIM EĞİLİMİ İSTATİSTİKLERİ

05 HANEHALKI YURT İÇİ TURİZM, IV. ÇEYREK

06 YURT DIşI ÜRETİCİ FİYAT ENDEKSİ

08 TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSİ

10 REEL KESİM GÜVEN ENDEKSİ

11 İKTİSADİ YÖNELİM İSTATİSTİKLERİ

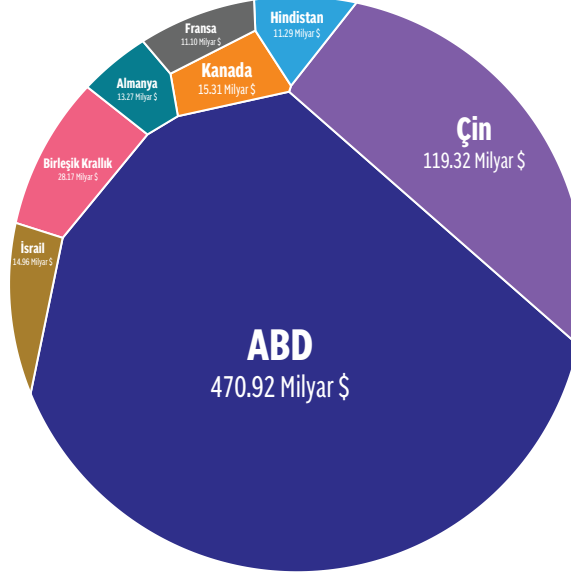
12 SEKTÖREL GÜVEN ENDEKSLERİ

13 KAPASİTE KULLANIM ORANI

“Şirketlerde Yapay Zekâ Kullanımı Artıyor”

Stanford Üniversitesi tarafından yayımlanan 2025 Yapay Zekâ Endeksi Raporu, 2024 yılını yapay zekâ yatırımları açısından bir dönüm noktası olarak nitelendiriyor. Rapora göre şirketlerin yapay zekâ kullanım oranı 2023'te %55 iken 2024'te %78'e yükseldi. Aynı dönemde yapay zekâ yatırımları ise %26 artarak 252,3 milyar dolara ulaştı. Son 10 yıla bakıldığında toplam yapay zekâ yatırımlarında ABD 470,9 milyar dolarlık yatırım hacmiyle açık ara öne çıkarken ABD'yi, 119,3 milyar dolar ile Çin ve 28,2 milyar dolar ile Birleşik Krallık izledi. Bu dönemde önemli miktarda yatırım çeken diğer ülkeler arasında ise İsrail (15,0 milyar \$), Singapur (7,3 milyar \$) ve İsveç (7,3 milyar \$) yer aldı.

Ülkelere Göre Özel Yapay Zekâ Yatırımları, (2013-2024 Toplamı)

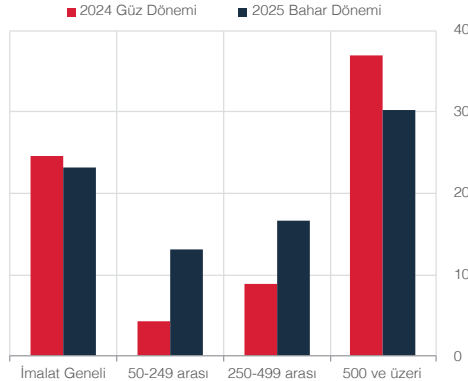
2024 yılında ABD'nin özel sektörde yapay zekâ yatırımları 109,1 milyar dolara ulaştı. Bu değer, Çin'in 9,3 milyar dolarlık yatırımının yaklaşık 12 katına ve İngiltere'nin 4,5 milyar dolarlık yatırımının ise 24 katına tekabül ediyor.

“Yatırım Harcamalarında Artış Olacağına Dair Beklentiler Zayıfladı”

2025 yılı bahar dönemi anketi sonuçlarına göre bu yıl yapılması öngörülen yatırım harcamalarının bir önceki yıla göre artacağı yönündeki değerlendirmelerin zayıfladığı görüldü. Üretimde çalışan sayısı 500 ve üzerinde olan işyerlerinde diğer büyüklük gruplarının aksine 2024 yılı güz döneminde öngörülenden daha zayıf bir artış gerçekleşti.

2025 yılında yapılması öngörülen yatırımların bir önceki yıla göre değişimi işyerlerinin büyüklük grupları itibariyle değerlendirildiğinde üretimde çalışan sayısı 50 ile 249 arası olan işyerleri hariç diğer tüm büyüklük gruplarında artış beklentilerinin 2024 yılı güz dönemindeki ilk değerlendirmelere göre aşağı yönlü revize edildiği gözlemlendi.

2025 Yılındaki Brüt Yatırım Harcamalarının 2024 Yılına Göre Değişimi (Öngörülen, Denge*)

Kaynak: TCMB

*Denge: Anketin ilgili sorusuna toplam cevap verenler içerisinde pozitif (arttı, artacak) ve negatif (azaldı, azalacak) cevabı verenlerin yüzdeliklerinin farkıdır.

“

Yatırım Eğilimi İstatistikleri, imalat sanayinde faaliyet gösteren 1736 işyerinin İktisadi Yönelim Anketi kapsamında sorulan yatırım eğilimi sorularına verdikleri yanıtlar toplanarak değerlendirilmiştir.

”

“Yerli Turistlerin Yurt İçinde Yaptıkları Seyahat Harcamalarında %44,4 Artış”

Ekim, Kasım ve Aralık aylarından oluşan IV. çeyrekte, yurt içinde ikamet eden 9 milyon 528 bin kişi seyahate çıktı. Bir ve daha fazla geceleme kaydı ile ülke içinde yapılan toplam seyahat sayısı bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %0,4 azalarak 11 milyon 467 bin seyahat olarak kaydedildi. Yerli turistlerin yurt içinde yaptıkları seyahat harcamaları bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %44,4 artarak 66 milyar 40 milyon 991 bin TL oldu. Bu harcamaların %93'ünü 61 milyar 446 milyon 909 bin TL ile kişisel harcamalar, %7'sini ise 4 milyar 594 milyon 81 bin TL ile paket tur harcamaları oluşturdu. Seyahat başına yapılan ortalama harcama ise 5 bin 759 TL olarak gerçekleşti.

IV. çeyrekte harcama türlerinin toplam seyahat harcamaları içerisindeki dağılım oranları içinde en fazla paya %33,8 ile yeme ve içme harcamaları, %27,7 ile ulaştırma harcamaları ve %12,1 ile konaklama harcamaları sahip oldu. Bu harcama türlerinin geçen yılın aynı dönemine göre değişim oranları incelendiğinde ise yeme ve içme harcamalarında %61,4, ulaştırma harcamalarında %33,6 ve konaklama harcamalarında ise %50,3'lük artış gerçekleşti. Seyahate çıkış amaçlarında ilk sırada %63,1 ile yakınları ziyaret; ikinci sırada %25,6 ile gezi, eğlence, tatil; üçüncü sırada ise %6,5 ile sağlık yer aldı.

Seyahate Çıkan Kişilerin Seyahat Harcamaları, IV. Çeyrek: Ekim-Aralık ve Yıllık

Yıl	Çeyrek	Toplam Harcama (Bin TL)	Değişim Oranı (%)	Paket Tur Harcaması (Bin TL)	Değişim Oranı (%)	Kişisel Harcama (Bin TL)	Değişim Oranı* (%)	Seyahat Başına Ortalama Harcama (TL)
2023	Yıllık	229.795.451	101	20.667.298	91,8	209.128.153	102	3.739
	I	22.271.455	82,8	1.223.819	83,9	21.047.636	82,7	2.207
	II	47.792.417	142,5	4.480.889	177,4	43.311.528	139,4	2.971
	III	113.996.644	79,9	11.753.665	63,8	102.242.978	82	4.794
	IV	45.734.935	140	3.208.924	143,5	42.526.011	139,7	3.974
2024	Yıllık	419.300.959	82,5	50.024.775	142	369.276.184	76,6	6.274
	I	45.262.452	103,2	1.988.864	62,5	43.273.587	105,6	4.593
	II	103.114.141	115,8	10.341.588	130,8	92.772.553	114,2	5.200
	III	204.883.376	79,7	33.100.241	181,6	171.783.134	68	7.977
	IV	66.040.991	44,4	4.594.081	43,2	61.446.909	44,5	5.759

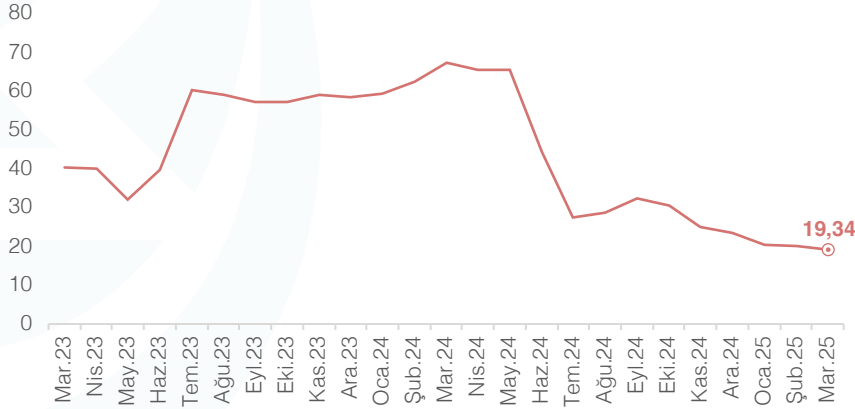
Kaynak: TÜİK

Tablodaki rakamlar, yuvalamadan dolayı toplamı vermeyebilir. *Değişim oranı: Bir önceki yılın aynı dönemine göre hesaplanmaktadır.

“YD-ÜFE’de Yıllık %19,34 Artış”

Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi (YD-ÜFE) mart ayında bir önceki aya göre %4,06, bir önceki yılın aynı ayına göre %19,34 oranında artış gösterdi.

YD-ÜFE Yıllık Değişim Oranları (%)

Kaynak: TÜİK

“

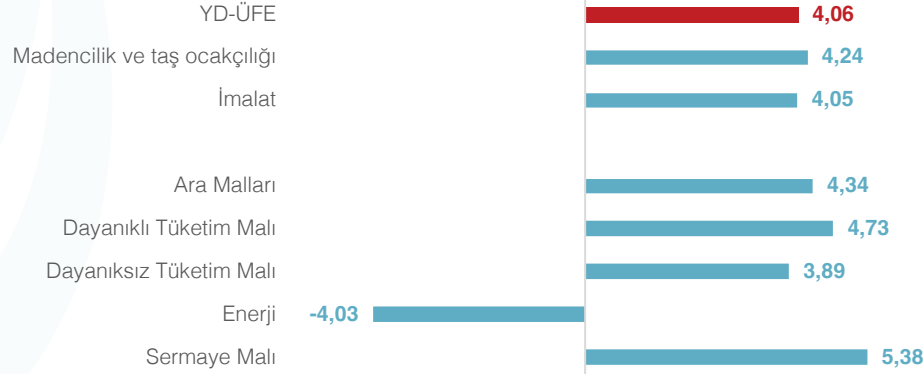
YD-ÜFE ülke içerisinde üretimi yapılan ve yurt dışına satışı söz konusu olan ürünlerin üretici fiyatındaki değişimleri göstermektedir.

”

“YD-ÜFE Enerjide Aylık %4,03 Azaldı”

Sanayinin sektörlerinde aylık değişimleri incelendiğinde fiyatların madencilik ve taş ocakçılığında %4,24, imalatatta %4,05 arttığı görülüyor. Ana sanayi gruplarında ise fiyatlar ara mallarında %4,34, dayanıklı tüketim mallarında %4,73, dayanıksız tüketim mallarında %3,89, ve sermaye mallarında %5,38 artarken enerjide %4,03 azaldı.

YD-ÜFE Yıllık Değişim (%)

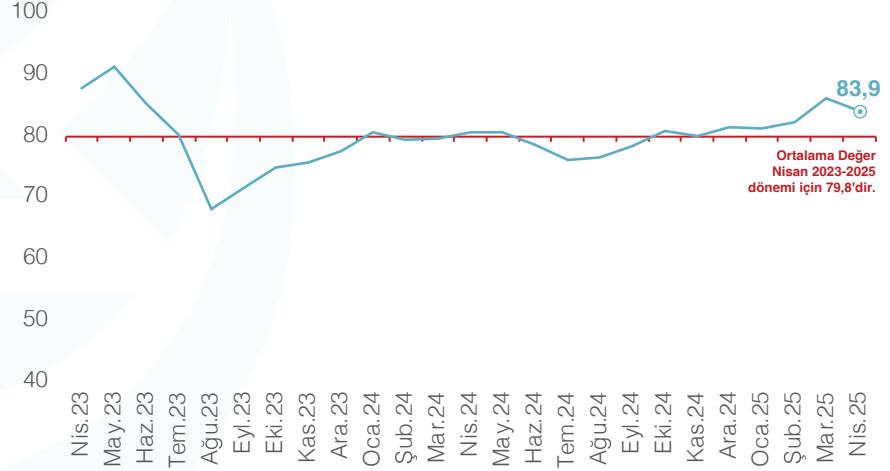

Kaynak: TÜİK

“Tüketici Güveninde %2,3 Azalış”

Tüketicilerin geleceğe dair beklentilerini ölçmek için önemli bir gösterge niteliği taşıyan Tüketici Güven Endeksi, mart ayında 85,9 ile son 22 ayın en yüksek değerine ulaşmıştı. Ancak endeks, nisan ayında %2,3 oranında azalarak 83,9 seviyesine geriledi.

Tüketici Güven Endeksi

Kaynak: TÜİK

“

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) iş birliği ile yürütülen endeks, 0-200 arasında değer almaktadır. Endeksin **100'den büyük olması tüketici güveninde iyimser durumu, 100'den küçük olması ise kötümser durumu** ifade etmektedir.

”

“Gelecek Dönem Ekonomik Durum Beklentisinde Düşüş”

Gelecek 12 aylık dönemde genel ekonomik durum beklentisi %2,2’lik azalışla 82,8 oldu. Ayrıca gelecek 12 aylık dönemde dayanıklı tüketim mallarına harcama yapma düşüncesi %3,8 oranında azalarak 99,3 seviyesinde gerçekleşti.

Tüketici Güven Endeksi Alt Endeksleri ve Değişim Oranları, Nisan 2025

	Endeks		Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranı (%)	
	Mart	Nisan	Mart	Nisan
Tüketici Güven Endeksi	85,9	83,9	4,6	-2,3
Mevcut Dönemde Hanenin Maddi Durumu	70,9	69,1	8,2	-2,5
Gelecek 12 Aylık Dönemde Hanenin Maddi Durum Beklentisi	84,7	84,3	2,0	-0,5
Gelecek 12 Aylık Dönemde Genel Ekonomik Durum Beklentisi	84,6	82,8	6,7	-2,2
Gelecek 12 Aylık Dönemde Dayanıklı Tüketim Mallarına Harcama Yapma Düşüncesi	103,2	99,3	2,8	-3,8

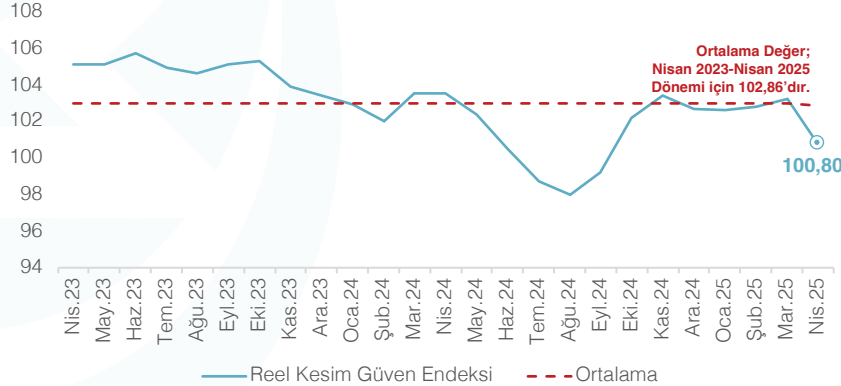
Kaynak: TÜİK

“Reel Kesimin Güveninde Düşüş”

Mevsim etkilerinden arındırılmış Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE-MA) nisan ayında bir önceki aya göre 2,4 puan azalarak 100,8 seviyesine geriledi. Böylece endeks iki yıllık ortalaması olan 102,86 değerinin altında gerçekleşti.

Mevsim etkilerinden arındırılmamış Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE) ise bir önceki aya göre 0,9 puan azalarak 103,2 seviyesine geriledi.

Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE-MA)

Kaynak: TCMB

Mevsimsel etkilerden arındırılmıştır.

“

RKGE=100: Anketin kapsadığı reel kesim temsilcileri tarafından yapılan değerlendirmelere göre ekonomik faaliyetlere ilişkin istikrarlı görünüm.

RKGE>100: Anketin kapsadığı reel kesim temsilcilerinin ekonomik faaliyetlere ilişkin güvenin arttığı (iyimser) görünüm.

RKGE<100: Anketin kapsadığı reel kesim temsilcilerinin ekonomik faaliyetlere ilişkin güvenin azaldığı (kötümser) görünüm.

”

“Yıllık ÜFE Beklentisinde 0,3 Puanlık Artış”

Son üç ayda üretim ve ihracat siparişlerinde artış bildiren firmaların sayısı artarken iç piyasa siparişlerindeki düşüş eğilimi güçlendi. Mevcut durumda, toplam siparişlerin mevsim normallerinin altında olduğu ve stokların normallerin üzerinde bulunduğu yönündeki görüşler zayıfladı. Önümüzdeki üç aya dair beklentilerde, üretim ve iç piyasa siparişlerinde artış beklentisi azalırken ihracat beklentisi güçlendi. Öte yandan yıllık Üretici Fiyat Endeksi (ÜFE) beklentisi ise bir önceki aya göre 0,3 puan artarak %38,9 oldu.

Toplu Sonuçlara İlişkin Gelişmeler

	Son Üç Ay	Mevcut Durum	Gelecek Üç Ay
Üretim Hacmi	↑↓		↓↓
Toplam Sipariş Miktarı	↑↑	↑↓	↓↓
İç Piyasa Sipariş Miktarı	↓↓	↓↓	↓↓
İhracat Sipariş Miktarı	↑↑	↑↓	↑↓
Toplam İstihdam			↓↓
Ortalama Birim Maliyet Satış Fiyatı	↓↓		↑↓
Satış Fiyatı			↑↑

Kaynak: TCMB

“

İktisadi Yönelim Anketi ile üretim girdilerinin maliyetleri ve satış fiyatları hakkında imalat sanayinin beklenti ve gerçekleştirmelerini takip etmek mümkündür.

”

“

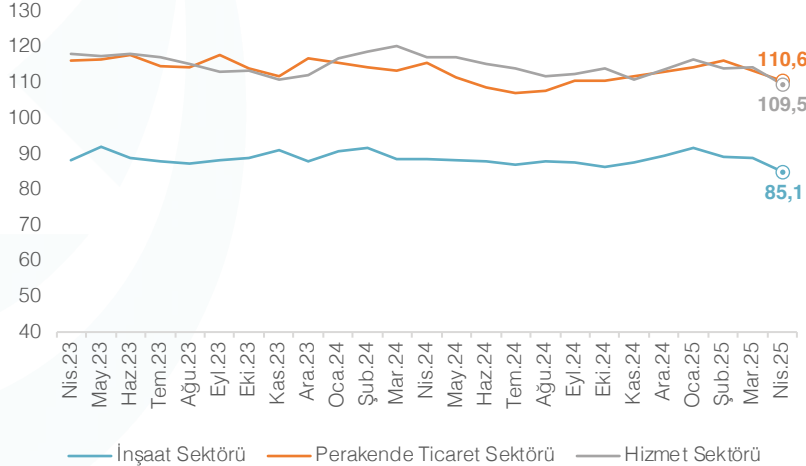
•Kısa oklar aylık değişimleri, uzun oklar ise yıllık değişimleri göstermektedir.
•Maliyet ve satış fiyatı değişkenleri dışındaki değişkenlerde lacivert oklar artışı, kırmızı oklar ise azalışı göstermektedir.

”

“Sektörel Güven Endekslerinde Gerileme”

Mevsimsel etkilerden arındırılmış sektörel güven endeksleri, Nisan ayında bir önceki aya göre düşüş kaydetti. Bir önceki aya kıyasla hizmet sektörü %4,3 düşüşle 109,5'e, perakende ticaret sektörü %2,5 düşüşle 110,6'ya ve inşaat sektörü %4,2 düşüşle 85,1 seviyesine geriledi.

Sektörel Güven Endeksleri

“

Endeksin 100'den büyük olması sektörün mevcut ve gelecek döneme ilişkin iyimserliğini, 100'den küçük olması ise kötümserliğini göstermektedir.

”

“İnşaat Sektörü: Gelecek Dönem İstihdam Beklentisi Düşüşte”

Endekslerin alt kırılımlarına bakıldığında hizmet sektörü için son 3 aylık dönemde hizmetlere olan talebin %6,9 azalışla 107,2'ye, son 3 aylık dönemde iş durumunun ise %6,6'lık azalışla 107,3'e gerilediği görülüyor. İnşaat sektörü için gelecek 3 aylık dönemde toplam çalışan sayısı beklentisi %6,4 azalarak 87,2 olarak gerçekleşti. Perakende ticaret sektöründe ise gelecek 3 aylık dönemde iş hacmi-satışlar beklentisi %2,5 oranında azalarak 117,4 oldu.

Mevsim Etkilerinden Arındırılmış Güven Endeksleri ve Değişim Oranları

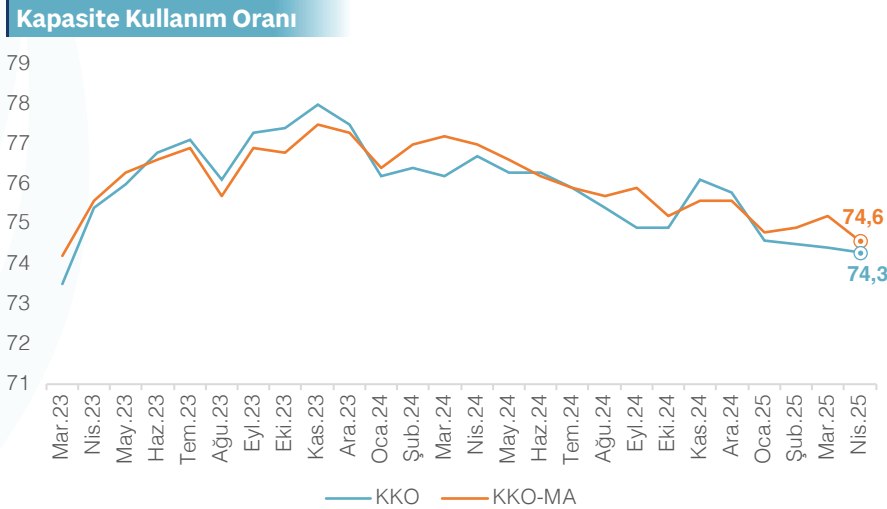
	Endeks		Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranı (%)	
	Mart	Nisan	Mart	Nisan
Hizmet Sektörü Güven Endeksi	114,4	109,5	0,2	-4,3
Son 3 Aylık Dönemde İş Durumu	114,9	107,3	0,6	-6,6
Son 3 Aylık Dönemde Hizmetlere Olan Talep	115,2	107,2	3,0	-6,9
Gelecek 3 Aylık Dönemde Hizmetlere Olan Talep Beklentisi	113,2	114,1	-3,0	0,8
Perakende Sektörü Güven Endeksi	113,4	110,6	-2,5	-2,5
Son 3 Aylık Dönemde İş Hacmi-Satışlar Beklentisi	126,4	123,2	-4,0	-2,6
Mevcut Mal Stok Seviyesi ⁽¹⁾	93,4	91,2	-0,4	-2,4
Gelecek 3 Aylık Dönemde İş Hacmi-Satışlar Beklentisi	120,4	117,4	-2,5	-2,5
İnşaat Sektörü Güven Endeksi	88,9	85,1	-0,5	-4,2
Alınan Kayıtlı Siparişlerin Mevcut Düzeyi	84,6	83,0	-0,6	-1,9
Gelecek 3 Aylık Dönemde Toplam Çalışan Sayısı Beklentisi	93,2	87,2	-0,3	-6,4

Kaynak: TÜİK

(1) Mevcut mal stok seviyesi endeksinin artışı stok azalışını, azalışı ise stok artışını göstermektedir.

“KKO-MA Nisan Ayında 0,6 Puan Azaldı”

İmalat sanayisi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış kapasite kullanım oranı (KKO-MA) nisan ayında bir önceki aya göre 0,6 puan azalarak 74,6 seviyesinde gerçekleşti. Mevsimsel etkilerden arındırılmamış kapasite kullanım oranı (KKO) ise bir önceki aya göre 0,1 puan azalarak 74,3 seviyesine geriledi.

Kaynak: TCMB

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itosamkurumsal

www.itosam.org.tr